MALTA

QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE

Seduta tas-27 ta' Ottubru, 2005

Citazzjoni Numru. 214/2004

"A" maghrufa bhala "A1"

vs

"B1" maghruf bhala "B2"

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici datata 2 ta' Lulju 2004 a fol. 1 tal-process fejn gie premess:-

Illi l-attrici zzewget lill-konvenut fl-4 ta' Novembru 2002, mil-liema zwieg huma ghandhom zewgt itfal ossija "C" ta' sena u tlett xhur u "D" ta' tmien gimghat;

Illi l-kunsens tal-partijiet ghal dan iz-zwieg kien vizzjat b' difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja

mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha;

Illi l-kunsens tal-partijiet kien inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg inifsu jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga;

Illi ghalhekk l-imsemmi zwieg huwa null skond it-termini tal-**artikolu 19 (1) (g) u/jew (d) u/jew (f) tal-Att XXXVII tan-1975** li jirregola z-zwigijiet;

Illi l-istess attrici talbet lil din l-Qorti sabiex ghar-ragunijiet fuq imsemmija:-

1. tiddeciedi illi z-zwieg ikuntrattat bejn l-attrici u l-konvenut huwa null u bla effett;

Bl-ispejjez kontra l-konvenut li huwa ngunt sabiex jidher in subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici, il-lista tax-xhieda u l-elenku tad-dokumenti a fol. 3 u fol. 4 tal-process.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat id-digriet tal-affidavit moghti fil-4 ta' Awissu 2004 fejn il-Qorti pprefiggiet lill-partijiet tletin (30) gurnata sabiex jipprezentaw il-provi kollha li jistghu permezz tal-procedura tal-affidavit.

Rat in-nota tal-attrici datata 17 ta' Jannar 2005, a fol. 13 li permezz taghha prezentat l-affidavit taghha **"A1"**, ta' **ommha "E"**, taz-**zija taghha "F"**, taz-**ziju taghha "G"**, ta' **"H"** u tal-**kugina taghha "I"**.

Rat il-verbal datat 23 ta' Frar 2005, fejn Dr. Ruth Scott ghall-attrici kellha tara li fic-citazzjonijiet ipprezenatati mill-ufficju taghha jigu citati biss l-artikoli relevanti ghall-kawza minnhom prezentata. Il-konvenut irtira kopja tal-affidavit attrici. Il-Qorti estendiet iz-zmien ghall-prezentata ta' l-affidavit tal-konvenut .

Rat il-verbal datat 1 ta’ Gunju 2005, fejn il-konvenut gie msejjah diversi drabi u baqa’ ma deherx. Il-Qorti pprefiggiet terminu ta’ ghoxrin (20) gurnata lill-konvenut biex jipprezenta n-nota ta’ osservazzjonijiet bil-visto/notifika lid-difensur tal-kontro-parti li jkollu ghoxrin (20) gurnata biex jirrispondi. Il-kawza giet differita ghas-sentenza ghas-27 ta’ Ottubru 2005.

Rat li l-konvenut *nonostante* li ta ruhu notifikat bic-citazzjoni attrici fit-12 ta’ Jannar 2005 huwa baqa’ ma pprezenta l-ebda nota ta’ eccezzjonijiet u ghalhekk baqa’ kontumaci.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

(I) PRINCIPJI LEGALI.

Illi l-attrici tissottometti illi z-zwieg bejnha u bejn il-konvenut li gie celebrat fl-4 ta’ Novembru 2002 ghandu jigi dikjarat null *inter alia* abbazi ta’ l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255** u dan ghar-ragunijiet imputabbli liz-zewg partijiet. L-istess artikolu jghid li:-

“(d) jekk il-kunsens ta’ xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b’difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b’anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg”.

Illi dwar dan is-sub-artikolu din il-Qorti kif presjeduta diga’ kellha okkazjoni tezaminah, u ghalhekk taghmel referenza ghas-sentenza **“Joseph Borg vs Maria Nicolina Cutajar gia` Borg”** (Cit. Nru. 1564/97/RCP – deciza fil-21 ta’ Ottubru 1999) u ghall-principji hemm enuncjati.

Illi fis-sentenza **“Kevin Spiteri vs Avukat Dr Renzo Porella Flores et noe”** (Cit. Nru. 2443/97/RCP – deciza

18 ta’ Jannar 2000) il-Qorti ghamlet referenza ghall-espozizzjoni ta’ ***Viladrich***:-

"Thus, there is grave lack of discretion of judgement when it is proven that a contracting party lacks intellectual and volitional maturity necessary to discern, in view of binding oneself in an irrevocable manner, the essential rights and duties of marriage, which are the object of mutual surrender and acceptance. The discretion of judgement refers to that degree of maturity of comprehension and of will of the contracting parties which enables them to give and receive each other, through a juridical bond, in a unique community of life and love. This community is indissolubly faithful, ordered to the good of the spouses as well as to the procreation and education of the offspring" ***(Viladrich, P.J.,*** **“Matrimonial Consent in Code of Canon Law Annotated.”** (Montreal, 1993), p. 686).

Illi kwantu ghall-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-**Kap. 255**, dawn l-obbligazzjonijiet essenzjali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabbilment gew ritenuti bhala l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Dawn huma *"the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics"* (***Viladrich, P.J.,*** *op.cit.,* pg. 687).

Illi wkoll fis-sentenza **“Alexandra sive Sandra Farrugia vs Raymond Farrugia”** (P.A. (VGD) 10 ta’ Settembru 1997) inghad wkoll li:-

"Kwantu ghad-difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju – ***Art. 19 (1) (d)*** *– biex ikun hemm nuqqas serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju jrid ikun hemm inkapacita' psikika (mhux necessarjament anomalija psikologika fis-sens mediku psikjatriku) jew kostituzzjonali li wiehed jaghraf u jirrifletti, jew li jiddeciedi liberalment, fuq l-oggett tal-kunsens matrimonjali* ***("Isabelle Zarb vs Stephen Attard"*** *– P.A. 21 ta' Novembru 1995). Mhix ghalhekk kwistjoni ta' inkompatibilta' ta' karattru, jew ta' decizjoni jew decizjonijiet zbaljati. Il-paragrafu* ***(d)*** *ikompli jitkellem dwar "anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg". Il-Qorti tosserva li l-ligi taghna tirrikjedi mhux biss anomalija psikologika tkun wahda serja, izda li tkun taghmilha mpossibbli mhux sempliciment difficli, li wiehed jaqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg ossia jassumihom".*

Illi ghalhekk b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju l-legislatur ma riedx ifisser semplicement kwalsiasi stat ta' mmaturita` li parti jew ohra fiz-zwieg tista' tkun fiha fil-mument li jinghata l-kunsens reciproku **("Nicholas Agius vs Rita Agius gia Caruana"** – P.A. (VDG) tal-25 ta' Mejju,1995).

Illi li kieku l-legislatur irrikjeda maturita` shiha u perfetta, ftit jew addirittura ebda zwieg ma kien ikun validu. In-nuqqas ta' *"discretio judicii"* hu kuncett guridiku ntrinsikament marbut mal-kapacita` ta' parti jew ohra fiz-zwieg li taghti l-kunsens liberu u xjenti taghha ghar-rabta taz-zwieg. Kif jispjega l-gurista ***Colagiovanni*** meta sostna li:-

"Il matrimonio, in quanto patto ossia "foedus" ……… richiede una capacita` intelletuale e volitiva al di sopra di ogni altro contratto che e` per lo meno rescindibile, in casi determinati dalla legge, richiede quindi una integrita` di mente e di liberta`, dato che ……… si tratta di assumersi una "servitus" per tutta la vita" (**Forum**, 1990, Vol. 1 part I, p. 72).

Illi pero`, kif gja` nghad, b'immaturita` jew difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju d-dottrina u l-gurisprudenza *"non si riferiscono ad una piena e terminale maturita`, non*

esigono nei nubenti una conoscienza perfetta ed esaustiva di cio` che comporta il matrimonio, non richiedono una preveggenza chiara ed assoluta di cio` che puo compartare la vita coniugale, ne` un perfetto equilibrio volitivo-affettivo, ne` infine una conscienza perfetta delle motivazioni della scelta matrimoniale. Ecco perche` riesce piu` appropriato l' uso del termine discrezione di giudizio, che fa riferimento ad un certo discernimento ma non implica il raggiungimento di una maturita` piena" ***(Pompedda, M.F.,*** **"Il Consenso Matrimoniale in Grocholewski" – Pompedda – Zagglia, "Il Matrimonio nel Nuovo Codice di Diritto Canonico"** (Padova, 1984), p. 46).

Illi kif gie affermat diversi drabi minn din il-Qorti, inkluz fis-sentenza **"Alessandra sive Sandra Mc Monagale qabel Mamo vs Mario Mamo"** (P.A. (VDG) 26 ta' Ottubru 2000) ikun hemm id-difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fis-sens tal-ewwel parti tal-paragrafu **(d)** imsemmi kemm-il darba jirrizulta li, *"fil-mument ta' l-ghoti tal-kunsens matrimonjali, parti jew ohra tkun priva b'mod sostanzjali, ossia gravi, minn dik il-fakolta` kritiko-estimativa jew kritiko-valutativa dwar l-oggett tal-kunsens taz-zwieg, jew minn dik il-maturita` affettiva li hija presuppost ghal ghazla libera dwar l-imsemmi oggett. Id-difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju, ghalhekk, ma hux sempliciment nuqqas ta' hsieb, nuqqas ta' riflessjoni; anqas ma jfisser li wiehed jaghmel ghazliet jew jiehu decizjonijiet zbaljati – in fatti decizjoni jew ghazla zbaljata hi perfettament kompatibbli ma' diskrezzjoni ta' gudizzju" (ara,* ***"Emanuel Camilleri vs Carmen Camilleri"****, P.A., 10 ta' Novembru 1995)".*

Illi l-istess sentenza tkompli tghid *"li parti fiz-zwieg ma tkunx fehmet sufficjentement, fis-sens li ma tkunx hasbet bizzejjed jew ma tkunx irriflettiet bizzejjed fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali tal-hajja mizzewga, ma jammontax necessarjament ghal difett (serju) ta' diskrezzjoni ta' gudizzju* ***("Selina-Maria Vella Haber vs Joseph Gatt"****, P.A., 15 ta' April 1996)".*

Illi ghalhekk biex ikun hemm in-nuqqas jew difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju kif ravvizat fl-**artikolu 19 (1) (d)** irid

ikun hemm l-inkapacita` psikika (mhux necessarjament anomalija psikologika fis-sens mediku / psikjatriku) jew kostituzzjonali li wiehed jaghraf u jirrifletti, u li jiddeciedi liberament, fuq l-oggett tal-kunsens matrimonjali (ara f'dan is-sens, fost ohrajn, **"Jacqueline Cousin vs Bernard Simler"**, P.A., 3 ta' Gunju 1998; **"Roseanne Cassar vs Kenneth Cassar",** P.A. 19 ta' Ottubru 1998; u **"Carmelo Grima vs Mary Andrews"**, P.A., 2 ta' Novembru 1998).

Illi proprju ghalhekk ukoll il-legislatur jirrikjedi li d-difett ta' diskrezzjoni jrid ikun wiehed serju u l-anomalija psikologika tkun wahda serja.

Illi kif jispjega ***Bersini***, d-diskrezzjoni ta' gudizzju tikkonsisti f'zewg elementi distinti izda konkorrenti u interdipendenti:-

"La piena avvertenza e il deliberato consenso … … … La piena avvertenza si riferisce alla sfera intellettiva, il deliberato consenso a quella volitiva. In altri termini, la discrezione di giudizio comprende la maturita` di giudizio e la maturita` affettiva … … … La maturita` di giudizio comporta una conoscenza critica proporzionata all' atto da compiere, agli obblighi essenziali da assumersi e ai doveri coniugali che ne derivano proiettati nel futuro. La maturita` affettiva comporta generalmente quella adequata evoluzione degli istinti, degli affetti, dei sentimenti, della emotivita` che se sono turbati o inadeguati intaccano direttamente la volonta` e possono privare della libera scelta interiore. Abbiamo cosi` una mancanza di consenso libero (immaturita` affettiva) e ponderato (immaturita` di giudizio)" **(*Bersini, F.,* "Il Diritto Canonico Matrimoniale."** (Torino, 1994), p. 97).

Illi l-istess awtur, imbaghad ikompli jispjega dwar kemm irid ikun serju d-difett ta' diskrezzjoni biex wiehed ikun jista' jghid li hemm id-difett fil-kunsens u l-konsegwenti nullita` taz-zwieg:-

"Se ci si chiede quale grado di discrezione di giudizio possa ritenersi proporzionato al matrimonio, rispondiamo anzitutto che, sia per la conoscenza intellettiva come per la deliberazione volitiva, dovra' essere maggiore di quello

richiesto per peccare mortalmente e per stipulare gli altri contratti. Il motivo sta nel fatto che il consenso matrimoniale riguarda obbligazioni che si proiettano nel futuro ed e` ordinato all' assunzione di uno stato di vita che incide su tutta l' esistenza con un contratto perpetuo e irrescendibile che comporta una serie di gravi obblighi ad esso inerenti. Per dare un valido consenso, non e` sufficiente il grado di ragione col quale speculativamente uno sappia che cosa e` il matrimonio; e` necessaria la maturita` di giudizio capace di ponderare in concreto i doveri e i diritti che uno deve assumersi per tutta la vita. In altri termini, e` necessaria la discrezione non tanto per l' atto in se, al momento di emettere il consenso, quanto per gli impegni che da quell' atto derivano. Una discrezione che impegni per il futuro. Ovviamente si richiede una ponderazione degli impegni sostanziali del matrimonio e non di tutto il suo valore etico, religioso, sociale, giuridico ed economico, altrimenti ben pochi sarebbero in grado di emettere un valido consenso. Ogni volta che i contraenti abbiano raggiunto l' eta prescritta dal legislatore per poter contrarre matrimonio, si presume che essi siano in possesso della debita discrezione di giudizio; tale presunzione, tuttavia, ammette prove in contrario. Pertanto, qualora si possa dimostrate, per qualsiasi motivo, la capacita` intellettiva e volitiva sopra descritta sia gravamente alterata o addirittura mancante, si dovra` ritenere che il vincolo matrimoniale sia nullo per difetto di discrezione di giudizio" (ibid. pp. 97-98*).*

Illi hawnhekk il-Qorti, kif qalet fil-kawza **"Trudel Camilleri Balzan vs Wayne Camilleri"** (P.A. (RCP) 12 ta' Dicembru 2003, tixtieq tippreciza li ghazla libera, kunsens hieles, ghar-rabta taz-zwieg mhux sinonimu mal-kuncett ta' ghazla facli, u dan kif gja` gie ndikat fis-sentenzi fuq kwotati, tant li nghad li:-

"… … ... se il sogetto non e` in grado di superare [i] condizionamenti interiori, allora si dira` che la scelta di lui non e` stata libera; lo sara` invece qualora pur pressato da tali impulsi provenienti dal proprio psichismo, da un' affettivita` non sufficientemente matura o anomala, e quindi anche di fronte a conflitti interiori, sara` stato capace di

*superarli, di dominarli razionalmente, di scegliere con autonomia ... ... In ogni caso, i nubenti debbono aver coscienza di assumere vere obbligazioni (e reciprocamente di concedere veri diritti) di creare cioe` col matrimonio un patto che vincola a un comportamento idoneo e adeguato alla specifica societa` coniugale, sia nei rigwardi dell' altra parte sia nei riguardi della prole" (**Pompedda, M.F.,*** **"Incapacita` di Natura Psichica in Matrimonio Canonico: Fra Tradizione e Rinnovamento."** (Bologna, 1991), pp. 231, 233).

Illi kwantu ghad-difett fil-kunsens dovut ghall-anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, kif inghad fis-sentenza **"Carmelo Farrugia vs Josephine Haber"** (P.A. (RCP) 26 ta' Novembru 2002) *"il-ligi taghna, bhad-dritt kanoniku* ***{Can. 1095 (3)}*** *tirrikjedi mhux semplici diffikulta` izda mpossibilita` li wiehed jaqdi ossia' jassumi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Inkapacita` jew impossibilita` vera f'dan il-kuntest hi ipotizzabbli biss fil-prezenza ta' anomalija psikologika serja li, independentement minn kif wiehed jaghzel li jiddefiniha jew jiklassifikaha fil-kamp tal-psikjatrija jew tal-psikologija, tintakka sostanzjalment il-kapacita` "di intendere e/o di volere".*

"L' incapacita` di assumere gli oneri essenziali della vita coniugale", jghid ***Bersini***, *"rende la persona inabile al matrimonio, anche nell' ipotesi … … … che al momento di contrarre le nozze abbia avuto la discrezione di giudizio sufficiente per un valido consenso" (op. cit.,* p. 99).

Illi ghal dak li jirrigwarda l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-**Kap. 255**, dawn l-obbligazzjonijiet essenzjali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabilment gew ritenuti bhala l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg.

Illi dawn huma anke skond is-sentenza **"Angel Spiteri vs Joseph Spiteri"** (P.A. 4 ta' Novembru 1994) *"the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the*

*community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics" (***Viladrich, P.J**., op. cit.,* p. 687*).*

Illi tal-istess portata huma s-sentenzi **"Anthony Gaffiero vs Juanita Gaffiero nee' Sultana"** (P.A. (VDG) 17 ta' Novembru 2000 u **"Anna Galea vs John Walsh",** (P.A. (VDG) tat-30 ta' Marzu 1995). Inerenti, ghalhekk, f'dawn l-obbligazzjonijiet hemm l-obbligu tal-partijiet li jaghtu lilhom infushom lil xulxin fit-totalita` taghhom sabiex tigi stabbilita bejniethom *"the community of life and love".*

Illi fl-ahharnett din il-Qorti taghmel referenza ghal dak li nghad fis-sentenza fl-ismijiet **"Nathalie O'Toole vs Patrick O'Toole"** (P.A. (N.A.) 25 ta' Marzu 2002) fejn inghad li:-

"Il-kunsens moghti fiz-zwieg skond din l-istess gurisprudenza mhuwiex dak il-kunsens semplici rikjest fil-kuntratt in generali ghaliex il-kuntratt taz-zwieg huwa wiehed "sui generis" u ta' ordni pubbliku. Illi ghalhekk il-partijiet f'kuntratt ta' zwieg mhux biss irid ikollhom il-kapacita' li jaghtu dak il-kunsens, izda li l-istess irid jigi moghti bl-aktar mod liberu u xjenti ghal dak kollu li tirrikjedi r-rabta taz-zwieg. Il-kuntratt taz-zwieg ghandu jigi apprezzat mhux biss bl-ghajnejn oggettivi tal-ligi, izda jrid isib is-sinifikat tieghu fir-relazzjonijiet ta' koppja u l-iskop ahhari taz-zwieg, cjoe' li tnejn minn nies jaghtu lilhom nfushom lil xulxin ad eskluzjoni ta' kollox u kulhadd. Meta ghalhekk ghal xi raguni jew ohra dak il-kunsens ma jkunx gie moghti bil-konoxxenza shiha ta' dak li jgib mieghu z-zwieg, allura jinholoq dubju kemm dak il-kuntratt matrimonjali huwa wiehed validu."

Illi kif inghad fis-sentenza **"Al Chahid vs Mary Spiteri"** (P.A. (RCP) 5 ta' Gunju 2002) *inoltre* l-kunsens irid ikun wiehed tali li permezz tieghu l-parti li tesprimih trid tkun konxja ta' l-obbligi, d-dmirijiet u r-responsabbiltajiet li ggib maghha l-hajja mizzewga bhal ma huma l-elementi ta' unjoni permanenti, esklussiva w irrevokabbli.

Illi dawn il-principji kollha gew kkonfermati f'diversi sentenzi moghtija minn din il-Qorti nkluzi **"Maria Rita Calleja Vs Mohamed Ben Mohamed Khemiri"** (P.A. (RCP) 17 ta' Frar 2000); **"Nicolai Balzan vs Simone Cremona"** (P.A. (RCP) 9 ta' Marzu 2000); **"Ousama Sadalah vs Doris Tanti"** (P.A. (RCP) 4 ta' April 2000); **"Josephine Gabriel vs Dr. Georg Sapiano et nomine"** (P.A. (RCP) 8 ta' Novembru 2000); **"Josette Lungaro mart Jesmond Lauro vs Jesmond Lauro"** (P.A. (RCP) l-1 ta' Frar 2001); **"Mazen Dadouch vs Maria Dadouch xebba Galea"** (P.A. (RCP) 22 ta' Marzu 2002); **"Albert Grech vs Josette Grech"** (P.A. (RCP) 30 ta' April 2002); **"Marco Tanti vs Catherine Azzopardi"** (P.A. (RCP) 30 ta' Mejju 2002); u **"Giulio Farrugia vs Raquel Anne Farrugia"** (P.A. (RCP) u diversi ohrajn sad-data ta' llum.

Illi l-attrici bbazat l-azzjoni taghha wkoll fuq l-**artikolu 19 (1) (f)** li permezz tieghu jinghad li hemm kaz ta' nullita' taz-zwieg:-

(f) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni positiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg."

Illi dan is-sub-artikolu wkoll gie diskuss u ezaminat fis-sentenza **"Nicolai Balzan vs Simone Cremona"** deciza minn din il-Qorti kif presjeduta (Cit. Nru. 1019/98/RCP – 9 ta' Marzu, 2000) u skans ta' ripetizzjoni qed issir referenza ghall-principji hemm enuncjati. Illi inoltre` fis-sentenza **"Theresa Taguri nee` Spiteri vs Avukat Christopher Cilia et noe"** (Cit. Nru. 3130/96/NA deciza fl-10 ta' Novembru 1999) gie ritenut illi:-

"Fl-interpretazzjoni ta' dan is-sub-inciz gie ritenut mill-Qorti taghna illi l-eskluzjoni posittiva ma kellhiex necessarjament tirrizulta biss minn xi haga espressa direttament izda setghet tigi espressa bl-imgieba ta' xi parti fil-perjodu immedjatament qabel u wara li jkun inkiseb l-istess kunsens."

Illi l-istess attrici bbazat l-azzjoni taghha (almenu skond ic-citazzjoni attrici) skond dak indikat f**l-artikolu 19 (1) (g)** li jipprovdi li z-zwieg huwa null:-

"(g) jekk xi wahda mill-partijiet torbot il-kunsens taghha ma' kondizzjoni li tirreferi ghall-futur".

Illi l-attrici tghid li l-kunsens tal-konvenut hekk kien vizzjat u ghall fini ta' din il-kawza jinghad li dwar l-**artikolu 19 (1) (g)** **J. Edward Hudson** isostni u jtenni li *"a condition could either be suspensive or resulutive. It is suspensive if it delays the entry in effect of the obligation of an act until the condition itself is fulfilled. It is resolutive if it dissolves the obligation only if it verifies itself and therefore renders it null. e.g. "I will live in marriage with you until I find someone who is more wealthy than you"* (**"Handbook II for Marriage Nullity Cases"** pg. 107).

Illi huwa mportanti li wiehed jinnota li din il-kondizzjoni tapplika biss ghall-kaz ta' annullament taz-zwieg jekk din il-kondizzjoni tirreferi ghall-avveniment fil-futur.

(II) APPREZZAMENT TAL-PROVI.

Illi mill-provi prodotti jirrizulta li l-partijiet izzewgu civilment fl-4 ta' Novembru 2002 u l-attrici hija Maltija filwaqt li l-konvenut huwa Libjan; jidher li l-istess attrici saret taf lill-konvenut minkejja l-fatt li hija kienet tohrog ma' guvni iehor; saret habib tieghu u din il-hbiberija iktar zdiedet meta l-istess konvenut qal lill-attrici li ried jaqleb ghar-religjon nisranija u jidher li sar tentattiv mill-istess attrici sabiex tipprova tghinu f'dan; dan ovvjament gab disgwid bejn l-attrici u l-guvni ma' min kienet qed tohrog, izda jidher li

minkejja li l-attrici kienet qed tqatta' hafna hin mal-konvenut, hija hasset li ma' kienet qed taghmel xejn hazin, izda minkejja dan kollu r-relazzjoni mal-guvni l-iehor batiet tant li hassru r-relazzjoni ta' bejniethom. Dan sehh ghaliex hasset li dak li hija sejhet bhala l-gharus taghha kien qed jindahhlilha fl-affarijiet taghha, iktar u iktar meta hija kienet qed isegwi kors tal-ligi u hasset li kien ser ikun difficli ghaliha li jkollha b'din l-attitudini klijenti irgiel. F'April 2002 qatghet kull relazzjoni ma' din il-persuna.

Illi sadanitant l-istess attrici baqghet tghin lill-konvenut u bdiet tattendi wkoll il-funzjonijiet religjuzi li kien imur ghalihom l-konvenut u f'Mejju 2002 bdiet tohrog mieghu, hija tghid ghaliex il-konvenut qalilha li kien ihobbha. Jidher li l-istess attrici kellha wkoll relazzjonijiet intimi mal-konvenut u harget tqila u hawn informaha li huwa ma' kellhux visa sabiex jibqa' hawn Malta; hija jidher li ppanikjat ghal diversi ragunijiet kemm ghaliex harget tqila, kemm ghaliex il-genituri lanqas kienu jafu li kienet tohrog mal-konvenut ahseb u ara dwar it-tqala, kienet qed tibza' li peress li l-konvenut ma kellhux visa ma' kinitx ser jirnexxilha trabbi sew lit-tarbija u allura bdiet tara kif kienet ser taghmel sabiex il-konvenut ikollu permess biex jahdem hawn Malta. Sabhet li dan il-process wahdu kien jiehu mat-tlett xhur minimu u allura rragunat li l-ahjar soluzzjoni kienet li hija tizzewweg lill-konvenut. Tghid li kontra qalbha kien suggerit lilha li sabiex il-konvenut jottjeni d-dokumenti li kien hemm bzonn sabiex isir zwieg civili kellhom jizzewgu l-ewwel bil-Moskea, haga li jidher li ghamlet kontra qalbha.

Illi f'dan kollu l-familja ta' l-attrici kienet fl-ghama u meta l-attrici qaltilhom b'dan oggezzjonaw ghall-istess izda l-attrici kienet intenzjonata li qed taghmel dak li hemm bzonn li jsir peress li altriment il-konvenut kien jitkecca minn Malta u fl-istat li kienet dan ma' setghatx taffacjah, b'hekk kompliet bil-pjan taghha izda fil-flat mikri beda jghix il-konvenut, huh "J" u l-habib taghhom "K" u l-attrici minhabba f'hekk lanqas marret tghix f'dan il-flat, tant li baqghet tghix mal-genituri taghha. Minhabba dan il-genituri offrew, wara xi zmien, li koppja tmur tghix maghhom u hekk sar u hawn l-attitudini tal-konvenut lejn l-attrici nbidlet fejn hija tghid li beda jahseb ghalih biss, jahdem meta jftetilu u l-affarijiet tad-dar

kienu jithallsu mill-genuturi taghha u tat-tarbija li kienet gejja wkoll, u dan meta hija kienet ghada qed tistudja. Mhux hekk biss izda meta jfettilhu l-konvenut kien jsiefer lejn il-Libja bla kliem u sliem u dan anke wara tlett gimghat li twieldet it-tarbija “C”, fejn l-konvenut dam xi xahar imsiefer. Kien sar vjolenti ma’ l-attrici u kien jheddidha li jekk tipprova tkeccieh minn Malta kien jiehu t-tarbija u anke jingruja lill-attrici gravament u jghidilha sahanistra li dik ma hijiex bintu peress li l-attrici ghazlet li taghmmed lit-tarbija u ma’ segwietx ir-rit musulman. Tghid li l-konvenut sab xoghol fis-sajf 2003, izda beda johrog wahdu iktar u iktar meta regghet inqabdet tqila minnu; hawn tirrakonta li saret taf li fil-fatt l-istess konvenut kellu diversi relazzjonijiet ma’ nisa ohra u jidher li r-relazzjoni ta’ bejn il-partijiet marret ghall-ghar peress li l-konvenut insista li jibqa’ jghix hajja ta’ guvni bla ebda responsabilita’, kwazi ta’ xejn lejn martu u anke lejn l-istess uliedu, tant li ghalkemm it-tieni tarbija twieldet fis-6 ta’ Mejju 2004, u l-konvenut telaq mid-dar tal-genituri ta’ l-attrici fit-13 ta’ Mejju 2004 meta kien ser jerfa’ idejh fuq omm l-attrici; xorta jidher li l-attrici ghamlet tentattivi sabiex jirrangaw, almenu l-attrici hekk tixhed ghalkemm mhux car ghaliex meta wiehed jikkonsidra il-mod kif l-attrici tghid li l-konvenut tratta lilha u lil uliedha u lill-familjari taghha wara z-zwieg, izda dan kien kollu ghalxejn u tghid li minn dak minn April 2004 sa Novembru 2004 kull ma’ hallas il-konvenut bhala manteniment ghat-tfal kien biss Lm100 u fil-25 ta’ Mejju 2004 kien sar kuntratt ta’ separazzjoni tal-beni bejn il-partijiet u jidher li llum kull possibilita’ ta’ konvivenza spiccat ghaliex il-konvenut mar ghal rasu u l-attrici lanqas biss tafdah .

Illi hafna minn dak li xehdet dwaru l-attrici huwa konfermat u kkoroborat mix-xhieda moghtija minn omm l-attrici “E”, iz-zija taghha “F” u konoxxenzi ta’ l-attrici bhal Elaine Giordmaina u “I”. Dawn ta’ l-ahhar xehdu dwar relazzjoni jew kuntatti li l-konvenut jidher li kellu ma’ nisa ohra u gie esebit ukoll compact disc dwar l-istess allegazzjonijiet.

Illi wara dan kollu l-konvenut ghazel li ma’ jikkontesta xejn u dan fis-sens li ma’ gab l-ebda prova kontrarja fuq din ix-xhieda u wara li din il-Qorti qiset dan kollu thoss ligie ppruvat f’din il-kawza li l-unika raguni ghaliex l-attrici

zzewget lill-konvenut kien biss peress li hija kienet harget tqila u ma' rat l-ebda soluzzjoni ohra ghat-trobbija ta' l-istess hlief bl-ghajnuna tal-konvenut, li sabiex pero' jahdem hawn Malta kien jehtieg li jizzewweg lilha (jew mara Maltija) altrimenti l-process ghall-permess tax-xoghol, kien jidher f'dak il-mument ghall-attrici twil wisq u anke riskjuz. F'dawn ic-cirkostanzi ma' hemm l-ebda dubju li l-attrici ma kinitx fi stat li tifhem, tapprezza, u timpenja ruhha ghall-hajja mizzewga, u certament li mix-xhieda kollha li din il-Qorti semghet jidher li l-istess attrici mhux biss ma kinitx konxja ta' dan kollu izda in verita' lanqas kienet fi stat li tifhem u tapprezza l-istess minhabba l-istat u l-kondizzjoni li kienet tinsab fiha, kondizzjoni li fl-ahjar ipotesi twassal sabiex din il-Qorti tikkonkoludi li l-attrici ma' kellhiex fil-mument taz-zwieg id-diskrezzjoni ta' gudizzju necessarja sabiex tifhem u taghraf dak li verament kienet diehla ghalih – anzi jidher li ma kinitx lesta ghal dan izda hasset li f'dak il-mument ma kellhiex ghazla ohra x'tiehu hlief dik li hadhet. F'dan il-kuntest il-kunsens ta' l-attrici kien vizzjat abbazi ta' l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255.**

Illi dwar il-konvenut il-versjoni, (u l-unika wahda) li giet imressqa quddiem din il-Qorti kien li l-konvenut fil-fatt inganna lill-attrici fis-sens li z-zwieg ghalih ma' kien ifisser xejn hlief mezz sabiex ikun jista' jghix hawn Malta anke peress li kellu problemi reali ta' visa u z-zwieg ma' l-attrici kien is-soluzzjoni; jidher li kollox ghal dan l-iskop l-ewwel beda jdur bl-attrici u anke kkonvinciha li ried issir nisrani, u meta l-istess attrici hassret ir-relazzjoni li kellha ma' persuna ohra kkonvinciha li jhobbha u harget tqila – ikkonvinciha li l-unika soluzzjoni kienet li jizzewgu u hekk sar – u hawn tbiddel kollox ghaliex il-konvenut mhux biss qatt ma ha r-responsabilitajiet ta' missier u ragel mizzewweg bis-serjeta', izda tilef kull interess fir-religjon li l-attrici kienet thaddan, anzi ddisprezzaha tant li cahad lil uliedu ghaliex maghmda bhala nsara, haqar lill-attrici u mmaltrattata lill-familja taghha, u kompla jew ahjar ghex ghar-rasu, b'dan li jidher li ghamilha cara li ghalih l-istess zwieg ta' natura civili ma kien ifisser xejn, hlief biex jibqa' hawn Malta ghar-ragunijiet ta' konvenjenza tieghu u ghalhekk il-kunsens tieghu kien vizzjat abbazi ta' l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255.**

III. KONKLUZJONI.

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi,** billi fil-kontumacja tal-konvenut, **tilqa' talba attrici biss fis-sens hawn premess** b'dan illi:-

(1) Tiddikjara tiddeciedi illi z-zwieg ikuntrattat bejn l-attrici u l-konvenut civilment fl-4 ta' Novembru 2002 huwa null u bla effett *stante* li l-kunsens ta' l-attrici kien vizzjat abbazi ta' l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255,** mentri dak tal-konvenut kien vizzjat abbazi ta' **l-artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255.**

Bl-ispejjez jinqasmu bin-nofs bejn il-partijiet.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------